

**Utdrag fra
Miljøpartiet De Grønnes arbeidsprogram
2013-2017**

5. NORGE I VERDEN

Norge er et land som er svært aktivt i ulike internasjonale fora, og har på bakgrunn av dette stor innflytelse i forhold til størrelsen. Norske regjeringer har derimot vært svake på strategisk tenkning om hvilke interesser som skal fremmes gjennom denne innflytelsen.

Miljøpartiet De Grønnes utenrikspolitikk bygger på erkjennelsen av at vi alle er del av et globalt fellesskap, og at vi alle står overfor de samme globale utfordringene. Det er det globale fellesskapets interesser som må styre våre prioriteringer. Derfor vil vi samordne vår politikk med de andre grønne partiene i European Green Party og i Global Greens. Vårt felles mål med det utenrikspolitiske engasjementet er å fremme ikkevold og økologisk, økonomisk og sosial bærekraft i verden.

De menneskeskapte økologiske truslene vi står overfor er konsekvensene av en økonomisk utvikling som ikke er bærekraftig. Klimaendringer, ørkenspredning og erosjon, tap av naturmangfold, matmangel og mangel på rent vann er resultatene. De Grønne vil at Norge skal bidra økonomisk og politisk til å bygge opp den globale bærekraften. Målet må være at verdens land skal kutte i utslipp av klimagasser, beskytte naturmangfoldet, redusere overforbruket i de rike landene og etablere en bærekraftig matproduksjon.

5.1 ET STYRKET FN

I en asymmetrisk verdensorden av stater med innfløkte avhengighetsbånd til hverandre, der det ikke finnes noen reell overnasjonal myndighet, må et lite land som Norge ta aktivt del i de internasjonale foraene der forpliktende avtaler mellom stater inngås. Viktigste blant disse er FN. De forente nasjoner er den organisasjonen som er best egnet til å koordinere statlige mellomværende. Arbeidet for å sikre FN som en troverdig, effektiv og demokratisk fellesarena er under kontinuerlig press. Organisasjonen må voktes og utvikles som den viktigste arenaen der alle land stiller med muligheter til deltakelse og innflytelse.

Reform og demokratisering av FN er viktig for å oppnå tillit, samarbeid, ikkevold og bærekraftig ressursfordeling mellom landene. De Grønne går imot å uthule FNs autoritet og handlingsrom ved at mandater og ressurser blir flyttet til institusjoner utenfor generalforsamlingens ansvarsområde.

For å unngå en global miljøkatastrofe trenger vi dyptgående endringer i måten det internasjonale samfunnet styrer på. De Grønne vil gjøre om FNs miljøprogram (UNEP) til en organisasjon for bærekraftig utvikling der alle de største økonomiene er representert. Dette vil gi miljøarbeidet større autoritet og mer forutsigbar finansiering.

Miljøpartiet De Grønne vil:

1. Styrke FN og demokratiet i FN.
2. At Norge skal jobbe for en rask iverksettelse av en administrativ reform hvor bedre rutiner og samordning mellom FN-institusjonene vil frigjøre store ressurser.
3. Omdanne UNEP til en FN-organisasjon for miljø, klima og bærekraft.
4. Flytte ansvar fra IMF (Det internasjonale pengefondet), Verdensbanken og WTO (Verdens handelsorganisasjon) over til FN-organer underlagt generalforsamlingen.
5. Utvide FNs inntektsgrunnlag med globale skatter på interkontinental flytrafikk, internasjonale finanstransaksjoner og våpenhandel.

Se også blant annet kapittel 5.4 og 5.5.

5.2 INTERNASJONAL ØKONOMI OG HANDEL

Internasjonal frihandel fremmer i dag rike lands interesser, og fører til store overføringer fra sør til nord. På sin vei ut av fattigdom benyttet dagens rike land seg av nasjonale lover og regler som tollmurer, importforbud, eksportsubsidier og produksjonsstøtte for å bygge opp egen industri. Verdens handelsorganisasjons regelverk hindrer de fattige landene i å bruke slike virkemiddel for å beskytte egen produksjon. Land i sør må få drive en aktiv næringspolitikk ut fra egne interesser, uten fare for straff fra det internasjonale samfunnet. Måten verdenshandelen er organisert på er avgjørende for fattige land, og må derfor være demokratisk underlagt FNs generalforsamling.

De Grønne mener at miljømål må få større gjennomslag i internasjonale avtaler om handel, investeringer og finans. Slike avtaler må bygge opp under gjeldende miljøavtaler og -prinsipper.

Utviklingen av den internasjonale finansnæringen drives av en eksponentiell gjeldsvekst, som stadig øker belastningen av jordens økosystemer. Vi må komme oss vekk fra vekstøkonomien og over til en stabil likevektsøkonomi, og etablere en finanssektor som bedre spiller på lag med realøkonomien.

Patenter er ment som en spore til oppfinnelser og produksjonsforbedringer. Men patentering kan også føre til så høye priser at mange land i praksis nektes tilgang på teknologi, medisiner og kunnskap. Særlig når det gjelder utvikling av nye medisiner må det etableres et regelverk som tillater fattige land å produsere kopimedisiner. Overføring av teknologi for produksjon av fornybar energi må også innlemmes i et regime som ikke medfører høye kostnader i mottakerlandene.

Korrupsjon og skatteparadiser er alvorlige problem både for rike og fattige land, og må bekjempes.

Miljøpartiet De Grønne vil:

1. Arbeide for at lavinntektsland får beskyttede deler av sine markeder etter behov, med selvbestemte tollgrenser, spesielt når det gjelder matproduksjon og nystartede industrier.
2. Innføre grønne importavgifter som fremmer natur- og miljørelaterte målsetninger.
3. Arbeide for at retten til mat og matsuverenitet, samt FN-konvensjonen om biologisk mangfold skal ligge til grunn for alle handelsavtaler. Sekundært ønsker vi mat og landbruk ut av WTO.
4. Arbeide for å redusere gjeldsbyrden til lavinntektsland.
5. Motarbeide finansielt hemmelighold i skatteparadiser, ved å jobbe for en global avtale om informasjonsutveksling og å styrke skattemyndighetene i fattige land. Vi vil også kreve land for

land-rapportering fra transnasjonale selskaper, samt forby Statens pensjonsfond utland og andre virksomheter med statlig eierskap å operere i skatteparadiser.

6. Arbeide internasjonalt for strengere straffer for selskaper og enkeltpersoner som er innblandet i korrupsjon.
7. Innføre avgift på finanstransaksjoner (finansskatt), med satser og innslagspunkt innrettet for å ramme skadelig spekulasjon.
8. Forby genmodifiserte organismer (GMO) i landbruket, og si nei til patentrettigheter på blant annet planter, dyr og gener.

Se også blant annet kapittel 1.6 og 2.5.

5.3 UTVIKLING OG BISTAND

De Grønne ønsker en mer lik fordeling av ressurser mellom nasjoner og folkegrupper enn i dag. På tross av retorikk og ambisjoner om det motsatte, går overføringene av ressurser i all hovedsak fra lavinntektsland til rike land i form av billige råvarer, arbeidskraft og gjeldsrenter. Denne tappingen av ressurser må stanses og reverseres, slik at landene i sør blir i stand til å dekke sine behov og sikre skape en god utvikling.

Nødhjelp, bistand og gunstige lån, gjennomført uten korrupsjon, gagnar fattige land og er på kort sikt nyttige verktøy i kampen mot fattigdom. På lengre sikt må landene settes i stand til å produsere verdier og ressurser for å dekke sine egne behov og delta i verdenshandelen på en bærekraftig måte. Bistanden kan med fordel i større grad målrettes mot klima- og miljøtiltak, all den tid det er de fattige landene som først vil rammes av klimaendringer og miljøkatastrofer. Norsk bistand skal i størst mulig grad være mottakerorientert og lokalt forankret.

De Grønne ser samtidig alvorlig på samarbeidsproblemene i bistandsbransjen og avhengigheten som bistand kan føre til. Det er også kritikkverdige at militærinnsats blir tett knyttet til bistand. Strukturelle tilpasningsprogrammer og deres krav til liberalisering og privatisering av industri og handel har fått negative konsekvenser. For å bidra til en bedre orientering av bistanden bør land berømmes dersom de beskytter sin produksjon i oppbygningsfasen, fører en effektiv skattepolitikk, minimerer militærkostnadene og øker helse- og utdanningsbudsjettene.

Miljøpartiet De Grønne vil:

1. Bygge norsk bistandsarbeid på prinsippet om hjelp til selvhjelp og likeverdighet. Norsk bistand skal ikke bidra til å gjøre land bistandsavhengige.
2. Arbeide for at Verdensbanken og Det internasjonale pengefondets strategier for strukturrasjonalisering erstattes av ordninger som setter lavinntektslandene i stand til å delta i verdenssamfunnet på likeverdige vilkår.
3. At norsk nødhjelp og katastroferisikoreduksjon også skal rettes mot forebyggende klimatilpasningstiltak og håndtering av klimarelaterte katastrofer.
4. Sette nulltoleranse for korrupsjon som et overordnet mål for alt norsk bistandsarbeid.
5. Arbeide for at utviklingsland skal ha rett til å utnytte fornybare ressurser og teknologi slik at verdiskapning og bærekraft sikres.
6. Arbeide for å rette FNs avskogingsprogram REDD og "Energi for alle"-programmet Energy + inn mot reelle kutt i klimagassutslipp, og for at satsingene skal styres lokalt.
7. Bruke mer av norske bistandsmidler på tiltak for økt landbruksproduktivitet og bedre vanntilgang, med økologiske metoder og lokal kontroll.
8. Støtte økologisk landbruksom strategi for å sikre matjord, vann, biomangfold og lokal selvråderett.

9. At Norge aktivt skal støtte utviklingen av agro-økologiske mål og målestokker som et grunnleggende alternativ til industrijordbruk for fremtiden. Norge må følge opp anbefalingene om framtidig jordbruk fra FNs internasjonale gjennomgang av kunnskapen på feltet (IAASTD).
10. Fremme kvinners aktive deltakelse i alle deler av utviklingslandenes økonomiske, politiske og sosiale liv. Kvinner må sikres mot voldelige overgrep.
11. Utrede å la prinsippene for rettferdig handel (Fairtrade) gjelde for alle importvarer.
12. Gjøre Norge til verdens første Fairtrade-stat.
13. Fremme bistand rettet mot folkeopplysning og frie og uavhengige medier, slik at mottakerlandenes innbyggere selv kan holde sine institusjoner ansvarlige.

Se også blant annet kapitel 1.1, 1.6 og 2.4.

5.4 INTERNASJONAL KONFLIKTHÅNDTERING – IKKEVOLD

Internasjonal konflikthåndtering skjer i ulike kanaler og på ulike nivå. FN må ha det overordnede ansvaret, og organiseres for best mulig å kunne ivareta dette.

Bruk av militære metoder som virkemiddel for å skape fred og løse konflikter bør så langt som mulig unngås, og skje med minst mulig voldsbruk. De Grønne tror på forhandlinger, konfliktløsning og ikkevold både på grunn av menneskesynet vårt, og fordi vi mener ikkevoldelige metoder ofte er mest effektive.

Norge må sammen med verdenssamfunnet minske faren for terrorangrep ved å ta tak i årsakene til internasjonal terrorisme. Norge må sammen med verdenssamfunnet minske årsakene til internasjonal terrorisme. Blant disse årsakene er manglende demokrati og undertrykkende maktrelasjoner. På sikt risikerer vi at effektene av ressursknapphet og klimaendringer også vil føre til et økt konflikt- og voldsnivå.

Miljøpartiet De Grønne vil:

1. At Norge skal fremme ikkevoldelig konflikthåndtering i alle relevante fora.
2. Bygge opp under FN og folkeretten som sikkerhet mot angrepskrig.
3. Arbeide for å reformere FNs Sikkerhetsråd, slik at sammensetningen bedre representerer styrkeforholdene i verden i dag. Vetoretten må endres slik at det må mer enn ett land til for å blokkere vedtak.
4. Bidra i større grad til fredsbevarende FN-styrker og etablere sivile frivillige fredsstyrker til erstatning for militære bidrag som kan settes inn i konflikter samtidig som FN-styrkene gis en sterkere sivil profil.
5. Arbeide for et internasjonalt forbud mot kjernevåpen og bruk av utarmet uran som ammunisjon på lik linje med kjemiske og biologiske våpen.
6. At Norge gjennom diplomatiske kanaler skal øve press på Israel, USA, Iran og arabiske land for å løse Israel–Palestinakonflikten. Norge må ikke selge krigsmateriell til eller kjøpe slikt materiell fra noen land i Midtøstenregionen.
7. Arbeide for å sikre rettighetene til urfolk, etniske minoriteter og statsløse folk.
8. Støtte arbeidet med å legge til ecocide som en femte internasjonal forbrytelse mot freden, på lik linje med folkemord og forbrytelser mot menneskeheten, så slike saker kan føres for en internasjonal domstol.
9. Forbedre forholdet og styrke samarbeidet med våre naboer. Vi ønsker å innlede samtaler med Russland om å demilitarisere Kola-halvøya og Finnmark, og å avslutte i henhold til internasjonale traktater levering og overføring av militær etterretning fra Svalbard og Antarktis. Vardø-radaren må i sin helhet under norsk kontroll. Kulturutvekslingen med Russland må utvides.

Se også blant annet kapitel 5.1 og 5.5.

5.5 FORSVAR OG SIKKERHETSPOLITIKK

En statsmakt er i seg selv et inngrep i individets frihet, og statens grunnleggende berettigelse ligger i evnen til å skape sikkerhet for befolkningen. De Grønne ser det derfor som et mål for forsvars- og sikkerhetspolitikken at staten skal sikre internasjonal respekt for og anerkjennelse av norsk suverenitet. Det gjør vi best gjennom å delta aktivt i ulike internasjonale fora og arbeide for at det etableres stadig bedre og forpliktende multilaterale avtaler for å styrke den internasjonale rettsorden.

Den andre målsetningen med forsvars- og sikkerhetspolitikken er å forebygge krig i vår del av verden. Det gjør vi blant annet ved å finne balansen mellom å ha et forsvar som ikke oppfattes truende av naboland og å opprettholde en troverdig forsvarsevne. Den tredje hovedmålsetningen er å sikre livsgrunnlaget til den norske befolkningen, ikke bare i krig, men også ved naturkatastrofer eller andre kriser. Det kan vi oppnå med en høy grad av bærekraftig selvforsyning av mat og energi. Staten må samtidig etablere en reell beredskap for å håndtere både større og mindre katastrofer.

Som medlem i NATO er Norge garantert beskyttelse gjennom § 5 i NATO-pakten. De Grønne anerkjenner NATOs rolle i å opprettholde fred og stabilitet i etterkrigstidens Europa, samtidig som vi beklager at denne sikkerheten var bygd på trusselen om atomkrig. NATO-pakten tillater Norge å være et stort sett demilitarisert og fredelig samfunn, og gir oss en troverdig forsvarsevne. Medlemskapet i forsvarsalliansen har like fullt mange problematiske sider. NATOs «out of area»-strategi er en alvorlig trussel mot kollektiv sikkerhet og konflikthåndtering. Den er basert på trussel om bruk av atomvåpen, og fordi den er løst fra FN vil den alltid kunne mistenkes for å brenne i egeninteresser. NATOs gjeldende strategiske konsept vil kunne føre oss inn i stadig nye konflikter utenfor NATO-området, til tider i strid med FN-pakten. For De Grønne er det viktig at det nye strategiske konseptet legger vekt på at NATO-operasjoner alltid må være forankret i et FN-mandat.

Miljøpartiet De Grønne vil:

1. Avlyse kjøpet av jagerflyet F-35 (Joint Strike Fighter). Avtalen om kjøp av slike fly bygger på brisende forutsetninger.
2. Sette som en forutsetning for videre deltakelse at NATO skal være en forsvarspakt. Alliansen må fraskrive seg den selvbestaltete retten til forkjøpsangrep.
3. Arbeide for at NATO underordner seg FN-pakten, som sier at ingen land har rett til å angripe et annet, bare til å forsvare seg etter et angrep.
4. At punktet om «out of area» begrenses til kun å omfatte operasjoner forankret i et klart FN-mandat.
5. At NATO-landene skal gå foran og bygge ned sine atomvåpenarsenaler, og slå fast at våpnene ikke skal brukes under noen omstendigheter.
6. Arbeide for et sterkere fellesnordisk forsvarssamarbeid, for på den måten å spare utgifter ved å samkjøre materiellstandarer og øke den gjensidige avhengigheten.
7. Avslutte dagens norske eksport av krigsmateriell og legge om til en begrenset produksjon av militærmateriell til bruk for Norge og samarbeidsland i Norden. Norge må uansett kreve sluttbrukererklæring fra alle land som kjøper våpen og ammunisjon produsert i Norge.
8. Etablere et totalforsvar tilpasset det totale trusselbildet. Dette omfatter forsvar mot miljøtrusler og hensyn til klimaendringenes konsekvenser for kritisk infrastruktur.
9. Jobbe for en kjønnsnøytral profesjonalisering av forsvaret, gjennom blant annet å fjerne verneplikten.
10. Gi alle som gjør militærtjeneste trening i metoder for ikkevoldelig motstand og ikke-samarbeid.
11. Styrke det internasjonale beredskapsarbeidet, særlig innsatsen for å forebygge og håndtere kriser knyttet til humanitære katastrofer. Raskt akselererende klimaendringer gjør at disse nå øker i omfang og frekvens.

12. Styrke demokratiutdanningen ved å demokratisere sivilforsvaret og heimevernet. Dette kan gjøres gjennom å gi mannskapene medbestemmelsesrett om prioriteringer innen innkjøp av utstyr og treningsmengde/innhold i fredstid.
13. At staten i samarbeid med kommunene gjeninnfører beredskapslagring av mat- og såkorn for minst ett års forbruk.
14. Gjøre Heimevernet i stand til å håndtere kriser/katastrofer av forskjellig art. Spesialavdelingen HV-016 må gjenopprettes for å styrke den regionale beredskapen i alle Norges landsdeler.

Se også blant annet kapitel 5.1 og 5.4.70

5.6 INNVANDRING, FLYKTNING- OG ASYLPOLITIKK

Det norske samfunnet har gått fra å være et utvandringssamfunn til å bli et innvandringssamfunn. Innvandring gir muligheter til både enkeltmennesker og samfunnet, men skaper samtidig utfordringer. De Grønne mener at utfordringene må tas på alvor, og håndteres åpent.

Innvandringen til Europa har dyptgående økonomiske, strukturelle, politiske og demografiske forklaringer. En restriktiv norsk politikk vil øket presset på andre europeiske land, legge til rette for økt illegal innvandring og bidra til menneskelige tragedier av den typen som allerede utspiller seg jevnlig ved EU/EØS-området yttergrenser. Solidaritet er grunnleggende for grønn politikk. En restriktiv politikk ville være usolidarisk, både overfor mennesker i nød og andre land. Asylpolitikken i Norge skal ikke gå på bekostning av grunnleggende menneskerettigheter. De Grønne vil samarbeide med andre grønne partier i Europa om å utvikle en human flyktning- og innvandringspolitikk.

Klimaflyktninger er mennesker som er på flukt fra ulevelige livsvilkår, eller som har forlatt sine hjem på grunn av sterkt endrede livsbetingelser. FN regner med at 42 millioner mennesker i dag er på flukt som følge av endret klima. Det kan være store katastrofehendelser som har lagt deres hjem i ruiner, eller endrede vilkår for jordbruk og fiske som skaper umulige livsbetingelser. Norge må regne med å ta imot et stor antall klimaflyktninger i årene som kommer. De Grønne tar denne utviklingen alvorlig, og vil gi klimaflyktninger samme rett til beskyttelse som andre flyktninger har gjennom FN-konvensjonen.

De Grønne anser det som åpenbart at vi som et rikt, fredelig og demokratisk land har et særlig ansvar for mennesker på flukt fra forfølgelse. Rask saksbehandling er viktig i asylpolitikken. I mellomtiden bør asylsøkere få anledning til å lære norsk språk. Er behandlingstiden over tre måneder, bør de også få midlertidig arbeidstillatelse. Asylsøkere som har fått avslag men er ureturnerbar grunnet forhold i hjemlandet, eller som har blitt integrert i det norske samfunnet gjennom for eksempel arbeid eller familietilknytning, bør få anledning til å søke om arbeidsinnvandring til Norge uten først å måtte forlate landet. Papirløse bør få samme mulighet til å regularisere sitt opphold i landet.

Miljøpartiet De Grønne vil:

1. At Norge skal ta imot 2000 kvoteflyktninger årlig, uten å stille betingelser om integreringspotensial. Beskyttelsesbehov må være det primære kriteriet.
2. At Norge skal bidra til å styrke FNs høykommissariat for flyktninger, slik at flere kan få tilstrekkelig hjelp i hjemlandet eller et naboland.
3. Gi klimaflyktninger samme rett til beskyttelse som andre flyktninger har gjennom FN-konvensjonen.
4. Arbeide for en human asylpolitikk i tråd med FNs råd. Politikken må legge vekt på våre folkerettslige forpliktelser og ta hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, inkludert FNs barnekonvensjon.
5. Gi enslige mindreårige asylsøkere tettere oppfølging enn i dag.
6. Gi amnesti og oppholdstillatelse til ureturnerbare innvandrere. Amnestiet skal gjelde for voksne som har vært i Norge i fem år og for barn som har vært her i tre år.

7. Styrke asylretten for mennesker som har blitt utsatt for kjønnsbasert forfølgelse eller undertrykkelse i sine hjemland.
8. At alle asylmottak skal drives av det offentlige eller ideelle stiftelser og organisasjoner, og ikke legges til avsidesliggende områder uten muligheter for integrasjon i et fungerende lokalsamfunn.
9. Skape verdige forhold på alle asylmottak. Beboerne må aktiviseres til deltakelse i samfunnet gjennom språkkurs, alle barn må få gå på skole, og det må legges til rette for frivillig arbeid.
10. Legge større vekt på hensynet til barnas beste ved vurdering av oppholdstillatelse, slik Norge er forpliktet til gjennom Barnekonvensjonen.
11. Gå gjennom regelverket med sikte på å åpne for en moderat økning i arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS-området.

Se også blant annet kapitel 2.7, 3.9 og 5.1.